

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: .....

Az „Urak utcája“

Forrás: *Uj időr*
Budapest 1916 XI

Osztályozás

Tár

725.092.1

Hel

Uri utca

Idő:

„1916“

Személy:

Helyszám:

Az „Urak utcája“ talán a legkedveltebb pesti utca. Mindenesetre alig akad ember, aki Budapesten járt s ne ismerné, ne nézett volna valamelyik sarkán szép aszszonyok után s ne vásárolt volna benne kitűnő minőségű holmit. Mivelhogy mást itt nem is igen lehet kapni. Abban a hatalmas lajstromban persze, amely a pesti utcák neveit sorolja fel, hiába keresné valaki az Urak utcáját. Ezen a néven ugyanis csak a XVIII. s a XIX. század első fele ismerte a — Koronaherceg-utcát, a régi pesti purgerek „Herren-gasse“-jét.

Az első képet egy XVIII. század elejéről való rézmetszet adja róla. Hol van persze ez a kedvesen rajzolt, idillikus kép arról, amit a Koronaherceg-utca ma mutat, az ő nagyvárosiaságában, kirakataival, aszfaltjával, villany-égőivel, ötemeletes üzlet-házaival? A csöndes szerviták nagy, szolid homlokzatu épülete itt még földszintes, a templomukat kis temető veszi körül és gyümölcsöskert. Az utcában alacsony házak sorakoznak széles udvarokkal, amelyeknek közepén ott van a falusias hangulatot árasztó gémes kut. Lámpa nincs, még a hold világít, amikor világít, s a kövezet is későbbi idők teljesítménye.

Egy térkép, 1758-ból, már „Uri utca“ néven jelöli a Koronaherceg-utcát, de a megelőző korokban bizonyára más neve is volt, tekintve az utcák gyakori átnevezését. Az, hogy „Urak utcája“, illetve „Uri utca“ névvel illeték: arra vall, hogy Pest-Budának a töröktől visszafoglalása után, a balparti város legelőkelőbb utcájává küzdötte föl magát. A

jómódúak, az urak házai emelkedtek itt. Bejáratánál a derék szervita atyák telepedtek le, s hozzájuk közel Orczy bárókék szereztek házat. A Párisi-utca sarkán ma is ott áll az Orczyak régi palotája, amely ebből az időből az egyetlen ittmaradt palotaszerű épület. Három háztelken épült, a XVIII. század közepétől kezdve sok ünnepély tanúja volt, fényes társaságok jöttek össze falai közt. Legmagasabb rangú vendége a királynő volt, Mária Terézia. Az itt lakott Orczy bárók közül, a költő Orczy Lőrinc fiát, Orczy Józsefet kell megemlítenünk, aki a ma is „Orczyház“ néven ismert első pesti bérkaszárnyát építtette a Károly-köruton, s az Orczy-kertet létesítette, amely a Városliget előtt a régi jó pestiek egyetlen üdülőhelye volt.

Más emléke már alig van a Koronaherceg-utcának abból az időből, amikor még „Urak utcája“-ként szerepelt az idecímzett szerelmes leveleken s vasárnapokon fiatal párok siettek rajta végig a ferenciek vagy szerviták templomába. Annak a rövid utcának torkolatával szemben, amely a Haris-bazár helyén keletkezett, pár évvel ezelőtt bontottak le egy ily XVIII. századból való házat, szomszédjával együtt, amely jóval fiatalabb volt ugyan, de viszont nevezetesebb is, mert a híres Pollák Mihály tervezte, itt volt a „Pylvax“, s itt gyulladt ki Pesten az első gázlámpa, 1835-ben. Hasonlóképp évekkel ezelőtt tűnt el a báró Brudern-féle ház, amely „Párisi-udvar“ néven szerepelt a köztudatban, bár ennek üvegfedeles kis utcájára bizonyára sokan élénken emlékeznek vissza, tekintve, hogy tele volt boltokkal, amelyek különösen nők számára rejtettek finom portékákat. Egy

(Oldal)
kedves, pápaszemes cipész, helyesebben régimódi, becsületes magyar varga dolgozott itt egy időben, akiről a fáma azt tartotta, hogy szakmájában egész Pesten a legkitűnőbb mester: ünnepelt színésznők, kényes igényű dámaák rendelték nála cipellőt. Az öreg házon kívül, amely egyébként már évtizedek óta elvesztette főúri jellegét (egy pesti patricius kereskedő család női konfekciós boltja van benne), még csak egy ház emlékeztet a Koronaherceg-utca távoli multjára. Ez a volt Párisi-udvarral szemközt álló Trattner-ház, amelynek több rendbeli nevezetessége van. Itt állította fel ugyanis a történelmi nevű Trattner Mátyás az első gyorsajtót, első emeletén volt 1837-ben a Magyar Tudományos Akadémia ideiglenes hajléka, s itt laktak ezidőtájt a magyar irodalom reneszánszának oly jeles emberei, mint Toldy Ferenc, s a „Vén cigány“ nagy költője, Vörösmarty Mihály.